

KOPHÁZI-MOLNÁR Erzsébet

Pannon Egyetem Veszprém,

Humántudományi Kar

ORCID: 0000-0002-6526-1469

kophaie@gmail.com

Érzelmi hullámvasúton az olvasóvá válás útján

*Vass Dorottea:
Olvasásmotiváció
recenzió*

Kulcsszavak: olvasásmotiváció, olvasóvá nevelés

Szinte már közhelyes azt mondani egy könyvről, hogy hiánypótló. Vass Dorottea munkája pedig az, mégpedig több szempontból is. Ahogy az alcím is pontosítja a témát: Stratégiák az olvasóvá váláshoz óvodásokat és iskolásokat nevelő szülőknek és szakembereknek. Kévs olyan irodalom van a témában, amely egyszerre szólna a két korosztály olvasási szokásairól – mindkét félnek. Bár az olvasáskutatás területén az elmúlt húsz évben végre Magyarországon is jelentek meg kötetek korábbi hiánytémákban, e területen eddig kevesebben írtak tudományos alapossággal.

A szerző három kisgyermek esetét vizsgálva arra keresi a választ, milyen módon lehet motiválni őket az olvasásra. A könyv egyik szereplőjének olvastak ugyan kiskorában, és szeretett is olvasni, tízéves korára mégis megutálta. A másik kisgyermek szintén beleszületett a könyvkultúrába, iskolás korában mégis kialakult benne egyfajta szorongás az olvasással kapcsolatban. A kötet harmadik szereplője pedig egy olyan kisiskolás, aki ugyan családon belül nem részesült mesélési élményben, mégis nagyon várta, hogy megtanuljon olvasni, de ez fel nem ismert tanulási nehézségei miatt nagyon nehezen megy, így ő is a csalódottak táborát fogja erősíteni. A sikeres olvasóvá váláshoz vezető utat igyekszik bemutatni a könyv, alaposan körbejárva – egyrészt az olvasás, másrészt a motiváció – témáját a három kisgyermekkel végzett munkáján keresztül. Mára már bebizonyosodott, ahhoz, hogy egész életünkben szeressük az olvasást, nem elegendő az otthoni mesélési és mesehallgatási élmény megteremtése, bár kétségtelen, hogy jó kiindulópontul szolgál, amelyhez – némi segítséggel – vissza lehet térni. Az olvasási motiváció csökkenése azt jelenti, hogy szakadék keletkezik az olvasáshoz kapcsolódó korábbi pozitív érzelmi reakciók, érzetek, hangulatok és az iskolai és/vagy szülői elvárások között. Az érzelmi viszonyuláson túl a személy autonómiája szintén kulcsfontosságú egy adott tevékenységben. A jelenlegi tankönyvek azonban nem tudják ezt maradéktalanul támogatni, sem a tanítási módszerekkel, sem a hiányzó egyéni célok és élmények megfogalmazásának lehetőségével. Az igazi olvasó a sikeresen elolvasott, érdekes szövegeknek, az izgalmas tartalmaknak köszönhetően egyre szenvedélyesebben, egyre több időt szeretne eltölteni ezzel a cselekvéssel (és minden más olyan cselekvéssel, amely őt érdekli). A maximumig fokozott – a Csíkszentmihályi Mihály által flow-nak nevezett – motiváció megélésének feltétele ez, azonban Vass Dorottea három olyan kisgyerekekkel ismert meg bennünket, akik az

antiflow állapotában vannak, azaz unalmat, apátiát és szorongást élnek át. A szerző kutatási eredményeire és az iskolai tanítás során szerzett tapasztalataira építve fejlesztette ki DO12 módszerét, melynek missziója a gyerekek olvasási motivációjának fejlesztése és annak hosszú távú fenntartása. A 12 pontból álló módszer egyik legfőbb alaptétele, hogy a folyamatokban a gyerekek és a szülei is aktívan részt vesznek, biztosítva így a felelősségvállalást. Egy közös cél vezérli a folyamatban közreműködő összes szereplőt: egy végső produktum, azaz egy könyv megalkotása, amely a történet megírásán és a kötet szerkesztésén, lektorálásán túl az illusztrációk, a borító elkészítését is magába foglalja. A 12 pont tulajdonképpen ennek az alkotófolyamatnak a 12 lépése, amelynek során az Alkotók és a Támogatók megismerik egymást, megtervezik a történetet, építkeznek, elemeznek, ha kell, újraterveznek, újraépítenek, újraértelmeznek, majd végső formába öntik a könyvet. Maga a folyamat azonban tartogat még sok minden mást is. A gyerekek megtanulják felismerni és megfogalmazni saját, egyéni érdeklődési körüket, megtanulnak reflektálni, felelősséget vállalni, tabu témákról beszélni, miközben metakognitív tudásfejlődésen mennek keresztül. És hogy ez miért fontos? A válasz az olvasási motiváción bőven túlmutat. A mai felnőttgeneráció esetében a gyerekekkel szemben két szélsőséges álláspontot figyelhetünk meg: vagy kicsinyített felnőttként kezeljük őket (ezért néhány óvodás már inkább a harmincas éveiben járó üzletemberre vagy üzletasszonyra hasonlít – mind eszközhasználatban, mind öltözködésben), vagy annyira meg akarjuk óvni őket a szorongásoktól, hogy felnőttként is gyerekként kezeljük őket (lásd a harmincas-negyvenes gyerekük felett repkedő helikopterszülőket).

A könyvben ismertetett módszer egy olyan stratégia, amely képes egyensúlyba hozni a felnőttek és a gyerekek együttműködését. A komplexitás azonban nemcsak abban nyilvánul meg, hogy az olvasás iránti motiváció szociológiai, pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire támaszkodik, hanem abban is, hogy még szociális motívum is megjelenik benne, amelynek során az olvasás élményének megosztása – egy könyvbemutató megszervezésével – szintén további motivátorokat aktivál. Szülők és pedagógusok haszonnal forgathatják a könyv lapjait, mindenki talál benne számára hasznos, elgondolkodtató információt a mai gyerekekről, a fiatalabb generációk olvasási szokásairól, a meseátiratok hasznáról, vagy akár a digitális média által kínált tartalmakról. A fejezetek végén még szülőknél szánt feladatok is helyet kaptak, amelyek segítenek abban, hogy a megfelelő módszerrel támogatott olvasási cselekmény valóban befektetést jelentsen a gyermekek biztonságos és boldog jövőjébe.

Vass Dorottea: Olvasásmotiváció : Stratégia az olvasóvá váláshoz óvodásokat és iskolásokat nevelő szülőknek és szakembereknek. Budapest: Tea Kiadó, 2023, 176 p.

On an emotional rollercoaster on the way to becoming a reader

Keywords: motivation for reading, education for reading

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: CC-BY-NC-ND-4.0.